

Συλλογή της Νομολογίας

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 8ης Σεπτεμβρίου 2015*

«Προδικαστική παραπομπή — Άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου — Οδηγία 2005/29/EK — Προστασία των καταναλωτών — Αθέμιτες εμπορικές πρακτικές — Μείωση τιμής — Επισήμανση ή ένδειξη της τιμής αναφοράς»

Στην υπόθεση C-13/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής απόφασεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, την οποία υπέβαλε το Cour de cassation (Γαλλία) με απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2014, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 16 Ιανουαρίου 2015, στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας κατά

Cdiscount SA,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους S. Rodin, πρόεδρο τμήματος, A. Borg Barthet (εισηγητή) και E. Levits, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi

γραμματέας: A. Calot Escobar

κατόπιν της απόφασεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη, σύμφωνα με το άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου,

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

- 1 Η αίτηση προδικαστικής απόφασεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 2005/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/EK, 98/27/EK και 2002/65/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές) (ΕΕ L 149, σ. 22).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας κινηθείσας κατά της Cdiscount SA (στο εξής: Cdiscount) σχετικά με την έλλειψη ενδείξεως της τιμής αναφοράς στο πλαίσιο πωλήσεων με μειωμένη τιμή τις οποίες πραγματοποίησε η ως άνω εταιρία σε ιστοσελίδα ηλεκτρονικών αγορών.

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Στις αιτιολογικές σκέψεις 6, 8 και 17 της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές εκτίθενται τα εξής:

«(6) [...] η παρούσα οδηγία επιδιώκει την προσέγγιση της νομοθεσίας των κρατών μελών για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένης της αθέμιτης διαφήμισης, οι οποίες βλάπτουν άμεσα τα οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών και, συνεπώς, έμμεσα τα οικονομικά συμφέροντα των θεμιτών ανταγωνιστών. [...] Δεν καλύπτει ούτε θίγει τους εθνικούς νόμους για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές που βλάπτουν μόνο τα οικονομικά συμφέροντα των ανταγωνιστών ή τις πρακτικές που αφορούν εμπορικές συναλλαγές· τα κράτη μέλη, λαμβάνοντας πλήρως υπόψη τους την αρχή της επικουρικότητας, θα συνεχίσουν να είναι σε θέση να ρυθμίζουν τέτοιου είδους πρακτικές, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, εφόσον επιλέξουν να το πράττουν. [...]

[...]

(8) Η παρούσα οδηγία προστατεύει τα οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών από τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές. [...]

[...]

(17) Είναι σκόπιμο να καθοριστούν οι εμπορικές πρακτικές που είναι αθέμιτες υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις, χάριν μεγαλύτερης ασφάλειας δικαίου. Στο παράρτημα I περιλαμβάνεται ο πλήρης κατάλογος όλων αυτών των πρακτικών. Είναι οι μόνες εμπορικές πρακτικές που μπορούν να θεωρηθούν αθέμιτες, χωρίς κατά περίπτωση αξιολόγηση, παρά τις διατάξεις των άρθρων 5 έως 9. Ο κατάλογος μπορεί να τροποποιηθεί μόνο με αναθεώρηση της οδηγίας.»

- 4 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής ορίζει τα ακόλουθα:

«Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να συμβάλει στην ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και στην επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών με την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές που βλάπτουν τα οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών.»

- 5 Το άρθρο 2 της ως άνω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[...]

δ) “εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές” (οι οποίες αναφέρονται στο εξής και ως “εμπορικές πρακτικές”): κάθε πράξη, παράλειψη, τρόπος συμπεριφοράς ή εκπροσώπησης, εμπορική επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένης της διαφήμισης και του μάρκετινγκ, ενός εμπορευομένου, άμεσα συνδεδεμένη με την προώθηση, πώληση ή προμήθεια ενός προϊόντος σε καταναλωτές.

[...]»

6 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας έχει ως εξής:

«Η παρούσα οδηγία ισχύει για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές, όπως αυτές θεσπίζονται στο άρθρο 5, πριν, κατά τη διάρκεια και ύστερα από εμπορική συναλλαγή σχετιζόμενη με ένα συγκεκριμένο προϊόν.»

7 Κατά το άρθρο 4 της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές:

«Τα κράτη μέλη δεν περιορίζουν ούτε την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών ούτε την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών για λόγους που εμπίπτουν στον τομέα όπου επιδιώκεται η προσέγγιση της νομοθεσίας μέσω της παρούσας οδηγίας.»

8 Το άρθρο 5 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Απαγόρευση αθέμιτων εμπορικών πρακτικών», έχει ως εξής:

«1. Απαγορεύονται οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές.

2. Μια εμπορική πρακτική είναι αθέμιτη όταν:

α) είναι αντίθετη προς τις απαιτήσεις επαγγελματικής ευσυνειδησίας,

και

β) στρεβλώνει ουσιωδώς ή ενδέχεται να στρεβλώσει ουσιωδώς την οικονομική συμπεριφορά του μέσου καταναλωτή στον οποίο φθάνει ή στον οποίο απευθύνεται το προϊόν ή του μέσου μέλους της ομάδας, όταν μια εμπορική πρακτική απευθύνεται σε μια συγκεκριμένη ομάδα καταναλωτών.

[...]

4. Ιδιαίτερος, εμπορικές πρακτικές, είναι αθέμιτες όταν:

α) είναι παραπλανητικές όπως καθορίζεται στα άρθρα 6 και 7,

ή

β) είναι επιθετικές όπως καθορίζεται στα άρθρα 8 και 9.

5. Το παράρτημα I περιέχει τον κατάλογο των εμπορικών πρακτικών που θεωρούνται αθέμιτες υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις. Ο ίδιος ενιαίος κατάλογος ισχύει σε όλα τα κράτη μέλη και μπορεί να τροποποιηθεί μόνο με αναθεώρηση της παρούσας οδηγίας.»

9 Το άρθρο 6 της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές προβλέπει τα εξής:

«Μια εμπορική πρακτική θεωρείται παραπλανητική όταν περιλαμβάνει εσφαλμένες πληροφορίες και είναι επομένως αναληθής ή, όταν, με οποιονδήποτε τρόπο, συμπεριλαμβανομένης της συνολικής παρουσίας της, εξαπατά ή ενδέχεται να εξαπατήσει το μέσο καταναλωτή, ακόμα και εάν οι πληροφορίες είναι, αντικειμενικά, ορθές όσον αφορά ένα ή περισσότερα από τα στοιχεία τα οποία παρατίθενται κατωτέρω και, ούτως ή άλλως, τον οδηγεί ή ενδέχεται να τον οδηγήσει να λάβει απόφαση συναλλαγής την οποία, διαφορετικά, δεν θα ελάμβανε:

[...]

δ) η τιμή ή ο τρόπος υπολογισμού της ή η ύπαρξη ειδικής πλεονεκτικής τιμής·

[...]».

Το γαλλικό δίκαιο

10 Κατά το άρθρο L. 113-3 του Κώδικα προστασίας καταναλωτή, ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης (στο εξής: Κώδικας καταναλωτή), «κάθε πωλητής προϊόντος ή πάροχος υπηρεσιών οφείλει, μέσω σημάνσεως, επισημάνσεως, ενδείξεως ή κάθε άλλης πρόσφορης διαδικασίας, να ενημερώνει τον καταναλωτή για τις τιμές, τους ενδεχόμενους περιορισμούς της συμβατικής ευθύνης και τους ιδιαίτερους όρους της πωλήσεως, κατά τρόπο οριζόμενο με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομίας».

11 Το άρθρο R. 113-1 του κώδικα αυτού ορίζει τα εξής:

«Επιβάλλεται το πρόστιμο που προβλέπεται για παραβάσεις της πέμπτης τάξεως σε περίπτωση πωλήσεως αγαθών ή προϊόντων ή η παροχή υπηρεσιών σε τιμές καθοριζόμενες κατά παράβαση των διαταγμάτων που εκδόθηκαν κατ' εφαρμογήν του άρθρου 1 της διατάξεως αριθ. 86-1243, της 1ης Δεκεμβρίου 1986, που επαναλαμβάνεται στο άρθρο L. 113-1, ή των αποφάσεων με το ίδιο αντικείμενο που εκδόθηκαν κατ' εφαρμογήν της διατάξεως αριθ. 45-1483 της 30ής Ιουνίου 1945 και οι οποίες διατηρήθηκαν σε ισχύ μεταβατικώς δυνάμει του άρθρου 61 της προαναφερθείσας διατάξεως της 1ης Δεκεμβρίου 1986, η οποία παρατίθεται συνημμένως στον παρόντα κώδικα.

Οι ίδιες ποινές εφαρμόζονται σε περίπτωση παραβάσεως των αποφάσεων που αναφέρονται στο άρθρο L. 113-3 περί καθορισμού του τρόπου ενημερώσεως του καταναλωτή σχετικά με τις τιμές και τους ιδιαίτερους όρους πωλήσεως, καθώς και των αποφάσεων με το ίδιο αντικείμενο, οι οποίες εκδόθηκαν κατ' εφαρμογήν του διατάγματος 45-1483 της 30ής Ιουνίου 1945.

Σε περίπτωση υποτροπής, εφαρμόζονται οι ποινές προστίμου που προβλέπονται σε περίπτωση υποτροπής για παραβάσεις της πέμπτης τάξεως.»

12 Κατά το άρθρο 1, σημείο 2, της αποφάσεως της 31ης Δεκεμβρίου 2008 περί αναγγελιών μειώσεως τιμής έναντι του καταναλωτή (*JORF* της 13ης Ιανουαρίου 2009, σ. 689, στο εξής: απόφαση της 31ης Δεκεμβρίου 2008), η οποία εκδόθηκε κατ' εφαρμογήν του άρθρου L. 113-3 του Κώδικα καταναλωτή, όταν διαφήμιση η οποία απευθύνεται σε καταναλωτή περιλαμβάνουσα αναγγελία μειώσεως τιμής «λαμβάνει χώρα στα σημεία πωλήσεως ή σε ιστοσελίδες ηλεκτρονικών αγορών, η επισήμανση, η σήμανση ή η ένδειξη των τιμών κατά την κείμενη νομοθεσία πρέπει να εμφανίζει, πέραν της αναγγελλόμενης μειωμένης τιμής, και την τιμή αναφοράς η οποία ορίζεται στο άρθρο 2».

13 Το άρθρο 2 της εν λόγω αποφάσεως ορίζει τα εξής:

«1. Η τιμή αναφοράς που προβλέπεται στην παρούσα απόφαση δεν μπορεί να υπερβαίνει τη χαμηλότερη τιμή στην οποία πράγματι πωλεί ο αναγγέλλων παρεμφερές προϊόν ή προβαίνει σε παροχή, στο ίδιο σημείο λιανικής πωλήσεως ή σημείο εξ αποστάσεως πωλήσεως, κατά τις τελευταίες τριάντα ημέρες προ της ενάρξεως της διαφημίσεως. Η ως άνω τιμή αναφοράς δύναται να διατηρείται στην περίπτωση μειώσεων τιμής οι οποίες αναγγέλλονται διαδοχικώς στο πλαίσιο της ίδιας εμπορικής συναλλαγής, εντός προθεσμίας ενός μηνός από την πρώτη αναγγελία μειώσεως τιμής, ή κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου εκπτώσεων ή εκκαθαρίσεως.

Ο αναγγέλλων πρέπει να είναι σε θέση να δικαιολογήσει, κατόπιν αιτήματος των οργάνων τα οποία αναφέρονται στο άρθρο L. 450-1 του Εμπορικού Κώδικα, το σύνολο των τιμών που πράγματι χρέωσε κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, μέσω λογαριασμών, καταστάσεων, δελτίων παραγγελίας, ταμειακών αποδείξεων, ή κάθε άλλου εγγράφου.

2. Ο αναγγέλλων μπορεί επίσης να χρησιμοποιήσει ως τιμή αναφοράς τη συνιστώμενη τιμή από τον κατασκευαστή ή τον εισαγωγέα του προϊόντος ή τη μέγιστη τιμή που ορίζεται από διάταξη της οικονομικής νομοθεσίας.

Εν τοιαύτη περίπτωση, πρέπει να είναι σε θέση να δικαιολογήσει ενώπιον των οργάνων που αναφέρονται στο άρθρο L. 450-1 του Εμπορικού Κώδικα, ότι αυτές οι τιμές αναφοράς είναι αληθείς και ότι πράγματι αυτές τις τιμές χρεώνουν συνήθως οι λοιποί διανομείς του ίδιου προϊόντος.

3. Στην περίπτωση που παρόμοιο προϊόν δεν έχει πωληθεί ξανά στο ίδιο κατάστημα λιανικής πώλησεως ή στην ίδια ιστοσελίδα εξ αποστάσεως πώλησεως, και για το προϊόν αυτό δεν υπάρχει πλέον συνιστώμενη τιμή από τον κατασκευαστή ή τον εισαγωγέα, οι αναγγελίες μειώσεων τιμής που αναφέρονται στο άρθρο 1 μπορούν να υπολογισθούν δι' αναφοράς στην τελευταία συνιστώμενη τιμή, όχι όμως εάν αυτή είναι παλαιότερη των τριών ετών που προηγήθηκαν της ενάρξεως της διαφημίσεως.

Εν τοιαύτη περίπτωση, η αναγγελία της μείωσης τιμής πρέπει να φέρει, δίπλα στην τιμή αναφοράς, την ένδειξη “συνιστώμενη τιμή”, συνοδευόμενη από το έτος το οποίο αφορά η τιμή αυτή.

Κατόπιν αιτήματος των οργάνων που αναφέρονται στο άρθρο L. 450-1 του Εμπορικού Κώδικα, ο αναγγέλλων πρέπει να είναι σε θέση να δικαιολογήσει ότι η συνιστώμενη τιμή είναι αληθής και ότι πράγματι αυτή χρεώθηκε.»

Η υπόθεση της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 14 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, στις 16 Οκτωβρίου 2009, οι υπηρεσίες της περιφερειακής διευθύνσεως για την προστασία των πολιτών της Gironde συνέταξαν πρακτικό βάσει του οποίου διαπιστώνονταν πλείονες παραβάσεις των διατάξεων της αποφάσεως της 31ης Δεκεμβρίου 2008.
- 15 Ειδικότερα, οι ως άνω υπηρεσίες διαπίστωσαν ότι η Cdiscount, η οποία εκμεταλλεύεται ιστοσελίδα ηλεκτρονικών πωλήσεων, δεν είχε, στο πλαίσιο προσφορών σε μειωμένες τιμές που πραγματοποίησε, επισημάνει τις τιμές αναφοράς προ μείωσης ή τις συνιστώμενες τιμές από τον παραγωγό προ μείωσης. Η παράλειψη ενδείξεως ή επισημάνσεως των τιμών αναφοράς κατά την αναγγελία των μειωμένων τιμών από τους πωλητές λιανικής συνιστά ποινικώς κολάσιμη παράβαση των διατάξεων της αποφάσεως αυτής, καθώς και του άρθρου L. 113-3 του Κώδικα καταναλωτή.
- 16 Η Cdiscount ήχθη ενώπιον του Πταισματοδικείου του Μπορντό, το οποίο πρωτοδίκως απέρριψε την επιχειρηματολογία της περί μη συμβατότητας της αποφάσεως της 31ης Δεκεμβρίου 2008 προς τις διατάξεις της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές και έκρινε την κατηγορούμενη ένοχη για τις κατηγορίες που της αποδίδονταν.
- 17 Η Cdiscount άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Εφετείου του Μπορντό, το οποίο επικύρωσε την ως άνω απόφαση, με απόφαση της 5ης Ιουλίου 2013, για τον λόγο ότι η επισήμανση ή η ένδειξη της τιμής αναφοράς δεν αποτελούν καθεαυτές εμπορική πρακτική, αλλά τρόπο υλοποιήσεως της εμπορικής πρακτικής αναγγελίας μείωσης τιμής. Ως εκ τούτου, η επίμαχη επισήμανση ή ένδειξη δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ως άνω οδηγίας.
- 18 Δεδομένου ότι η καταδίκη της Cdiscount επικυρώθηκε κατ' έφεση, η εν λόγω εταιρία άσκησε αναίρεση.
- 19 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, αφενός, ότι η απαγόρευση που προβλέπεται από τις επίμαχες διατάξεις του εθνικού δικαίου εφαρμόζεται υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις και, αφετέρου, ότι η οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές παραθέτει περιοριστικό κατάλογο των αθέμιτων πρακτικών υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις και προβλέπει, στα άρθρα της 5 έως 9, ότι, με εξαίρεση τις πρακτικές αυτές, εμπορική πρακτική μπορεί να κριθεί αθέμιτη μόνον κατόπιν κατά περίπτωση αξιολογήσεως.

- 20 Κρίνοντας ότι η έκβαση της διαφοράς της κύριας δίκης συναρτάται προς την ερμηνεία της οδηγίας για τις αθέμιτες πρακτικές, το Cour de Cassation ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Αντιτίθενται τα άρθρα 5 έως 9 της [οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές] στην απαγόρευση, υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις, ανεξαρτήτως της δυνητικής επιδράσεώς τους στην απόφαση του μέσου καταναλωτή, των μειώσεων τιμής που δεν υπολογίζονται σε σχέση με τιμή αναφοράς κανονιστικώς καθοριζόμενη;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 21 Κατά το άρθρο 99 του Κανονισμού του Διαδικασίας, όταν δεν υπάρχει καμία εύλογη αμφιβολία ως προς την απάντηση που προσήκει στο υποβληθέν με αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ερώτημα, το Δικαστήριο, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, μπορεί οποτεδήποτε να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη.
- 22 Στην υπό κρίση υπόθεση πρέπει να γίνει εφαρμογή του εν λόγω άρθρου.
- 23 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν η οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε διατάξεις του εθνικού δικαίου, όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι οποίες προβλέπουν γενική απαγόρευση των αναγγελιών μειώσεως τιμής στις οποίες δεν εμφανίζεται η τιμή αναφοράς κατά την επισήμανση ή την ένδειξη των τιμών.
- 24 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο εν λόγω ερώτημα, πρέπει, προκαταρκτικώς, να κριθεί εάν το άρθρο 1, σημείο 2, και το άρθρο 2 της αποφάσεως της 31ης Δεκεμβρίου 2008, τα οποία εφαρμόζονται επί των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, έχουν ως σκοπό την προστασία των καταναλωτών, ώστε να είναι δυνατόν να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές.
- 25 Συγκεκριμένα, κατά την αιτιολογική της σκέψη 8, η ως άνω οδηγία «προστατεύει τα οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών από τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές» και διασφαλίζει «υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών με την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές που βλάπτουν τα οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών» (διάταξη INNO, C-126/11, EU:C:2011:851, σκέψη 27 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 26 Αντιθέτως, αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, κατά την αιτιολογική της σκέψη 6, οι εθνικές νομοθεσίες για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές που βλάπτουν μόνο τα οικονομικά συμφέροντα των ανταγωνιστών ή οι πρακτικές που αφορούν εμπορικές συναλλαγές (διάταξη INNO, C-126/11, EU:C:2011:851, σκέψη 28 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 27 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι το αιτούν δικαστήριο δεν τοποθετείται σαφώς ως προς τον σκοπό της αποφάσεως της 31ης Δεκεμβρίου 2008.
- 28 Υπενθυμίζεται ότι δεν απόκειται στο Δικαστήριο να αποφαινεται, στο πλαίσιο προδικαστικής παραπομπής, επί της ερμηνείας του εθνικού δικαίου, καθόσον το αιτούν δικαστήριο είναι αποκλειστικώς αρμόδιο προς τούτο. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο οφείλει, στο πλαίσιο της κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ των δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των εθνικών δικαστηρίων, να λαμβάνει υπόψη το πραγματικό και νομοθετικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται τα προδικαστικά ερωτήματα, όπως ακριβώς εξειδικεύεται με την απόφαση περί παραπομπής (διατάξεις Koukou, C-519/08, EU:C:2009:269, σκέψη 43 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, σκέψη 27).

- 29 Επομένως, στο αιτούν δικαστήριο, και όχι στο Δικαστήριο, απόκειται να κρίνει εάν οι επίμαχες στην κύρια δίκη διατάξεις, ήτοι τα άρθρα 1, σημείο 2, και 2 της αποφάσεως της 31ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τις αναγγελίες μειώσεως τιμής στους καταναλωτές, επιδιώκουν πραγματικά σκοπούς που αφορούν την προστασία των καταναλωτών, προκειμένου να εξακριβώσει εάν τέτοια διάταξη ενδέχεται να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές (διάταξη Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, σκέψη 28).
- 30 Σε περίπτωση που το αιτούν δικαστήριο καταλήξει σε τέτοιο συμπέρασμα, πρέπει επιπλέον να κριθεί εάν οι αναγγελίες μειώσεως τιμής στις οποίες δεν εμφανίζεται η τιμή αναφοράς κατά την επισήμανση ή την ένδειξη των τιμών, οι οποίες είναι αντικείμενο της επίμαχης απαγορεύσεως στην κύρια δίκη, συνιστούν εμπορικές πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές και, κατά συνέπεια, υπάγονται στις διατάξεις της (βλ., κατ' αυτήν την έννοια, διάταξη Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, σκέψη 29).
- 31 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι το άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές ορίζει, χρησιμοποιώντας ιδιαίτερος ευρεία διατύπωση, την «εμπορική πρακτική» ως «κάθε πράξη, παράλειψη, τρόπο συμπεριφοράς ή εκπροσώπησης, εμπορική επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένης της διαφήμισης και του μάρκετινγκ, ενός εμπορευομένου, άμεσα συνδεόμενη με την προώθηση, πώληση ή προμήθεια ενός προϊόντος σε καταναλωτές» (διάταξη Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, σκέψη 30 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 32 Οι μειώσεις τιμής, όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι οποίες έχουν ως σκοπό να ενθαρρύνουν τους καταναλωτές να πραγματοποιήσουν αγορές μέσω της ιστοσελίδας ηλεκτρονικών αγορών, εντάσσονται σαφώς στο πλαίσιο της εμπορικής στρατηγικής του επιχειρηματία και αποβλέπουν άμεσα στην προώθηση των προϊόντων του και στην ταχύτερη διάθεσή τους στην αγορά. Αποτελούν, επομένως, εμπορικές πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές και, κατά συνέπεια, εμπίπτουν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της (βλ., κατ' αυτήν την έννοια, διάταξη Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, προπαρατεθείσα, σκέψη 31).
- 33 Κατόπιν τούτου, πρέπει να εξεταστεί εάν η οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές αντιτίθεται στην επιβολή απαγορεύσεως αναγγελίας μειώσεων τιμής, στις οποίες δεν εμφανίζεται η τιμή αναφοράς κατά την επισήμανση ή την ένδειξη των τιμών, όπως η προβλεπόμενη στα άρθρα 1, σημείο 2, και 2 της αποφάσεως της 31ης Δεκεμβρίου 2008.
- 34 Καταρχάς, επιβάλλεται να υπομνησθεί συναφώς ότι, καθόσον με την οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές επιχειρείται πλήρης εναρμόνιση των κανόνων σχετικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων έναντι των καταναλωτών, τα κράτη μέλη, όπως ρητώς ορίζει το άρθρο 4 της οδηγίας, δεν μπορούν να λαμβάνουν μέτρα αυστηρότερα των καθοριζόμενων από αυτήν, ακόμη και εάν σκοπός των μέτρων αυτών είναι η διασφάλιση υψηλότερου επιπέδου προστασίας των καταναλωτών (διάταξη Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, προπαρατεθείσα, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 35 Στη συνέχεια, επισημαίνεται επίσης ότι το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας θέτει τα κριτήρια που καθιστούν δυνατό τον καθορισμό περιστάσεων υπό τις οποίες μια εμπορική πρακτική πρέπει να θεωρείται αθέμιτη και, κατά συνέπεια, απαγορευμένη.
- 36 Ειδικότερα, κατά την παράγραφο 2 του ως άνω άρθρου, μια εμπορική πρακτική είναι αθέμιτη όταν είναι αντίθετη προς τις απαιτήσεις επαγγελματικής ευσυνειδησίας και επηρεάζει ουσιωδώς ή ενδέχεται να επηρεάσει ουσιωδώς την οικονομική συμπεριφορά του μέσου καταναλωτή σε σχέση με το προϊόν.

- 37 Επιπροσθέτως, το άρθρο 5, παράγραφος 4, της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές ορίζει, μεταξύ άλλων, δύο συγκεκριμένες κατηγορίες αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, ήτοι τις «παραπλανητικές πρακτικές» και τις «επιθετικές πρακτικές», οι οποίες πληρούν τα ειδικότερα κριτήρια των άρθρων 6 και 7 καθώς και 8 και 9 της οδηγίας, αντιστοίχως.
- 38 Τέλος, στο παράρτημα I της ίδιας οδηγίας απαριθμούνται περιοριστικά 31 εμπορικές πρακτικές οι οποίες, κατά το άρθρο 5, παράγραφος 5, αυτής, θεωρούνται αθέμιτες «υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις». Συνεπώς, όπως ρητώς αναφέρει η αιτιολογική σκέψη 17 της εν λόγω οδηγίας, πρόκειται για τις μόνες εμπορικές πρακτικές που μπορούν να κρίνονται αθέμιτες χωρίς κατά περίπτωση αξιολόγηση βάσει των διατάξεων των άρθρων 5 έως 9 της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές (διάταξη Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 39 Όσον αφορά τις επίμαχες στην κύρια δίκη διατάξεις του εθνικού δικαίου, δεν αμφισβητείται ότι οι πρακτικές αναγγελίας μειώσεως τιμών προς τους καταναλωτές δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. Επομένως, δεν μπορούν να απαγορευθούν υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις, αλλά μόνον κατόπιν ειδικής αναλύσεως από την οποία προκύπτει ο αθέμιτος χαρακτήρας τους (βλ., κατ' αυτήν την έννοια, διάταξη Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, σκέψη 38).
- 40 Εντούτοις, διαπιστώνεται ότι τα άρθρα 1, σημείο 2, και 2 της αποφάσεως της 31ης Δεκεμβρίου 2008 περιέχουν γενική απαγόρευση των αναγγελιών μειώσεως τιμής στις οποίες δεν εμφανίζεται η τιμή αναφοράς κατά την επισήμανση ή την ένδειξη των τιμών, χωρίς να είναι αναγκαίο να εξακριβωθεί, βάσει των πραγματικών περιστατικών κάθε περιπτώσεως, εάν η επίμαχη εμπορική πράξη έχει «αθέμιτο» χαρακτήρα βάσει των κριτηρίων των άρθρων 5 έως 9 της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές (βλ., κατ' αυτήν την έννοια, διάταξη Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 41 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε διατάξεις του εθνικού δικαίου, όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι οποίες προβλέπουν γενική απαγόρευση των αναγγελιών μειώσεως τιμής στις οποίες δεν εμφανίζεται η τιμή αναφοράς κατά την επισήμανση ή την ένδειξη των τιμών, καθόσον οι διατάξεις αυτές επιδιώκουν την προστασία των καταναλωτών. Στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εκτιμήσει εάν τούτο ισχύει στην υπόθεση της κύριας δίκης.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 42 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπιπτόντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σε αυτό απόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαινεται:

Η οδηγία 2005/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 98/27/ΕΚ και 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές), έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε διατάξεις του εθνικού δικαίου, όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι οποίες προβλέπουν γενική απαγόρευση χωρίς να προβαίνουν σε κατά περίπτωση αξιολόγηση ικανή να αποδείξει τον αθέμιτο χαρακτήρα των αναγγελιών μειώσεως τιμής στις οποίες δεν εμφανίζεται η τιμή αναφοράς κατά

την ένδειξη ή την επισήμανση των τιμών, καθόσον με τις διατάξεις αυτές επιδιώκεται η προστασία των καταναλωτών. Στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εκτιμήσει εάν τούτο ισχύει στην υπόθεση της κύριας δίκης.

(υπογραφές)